

VERSLAG

VAN DE VOLKSKUNDE-COMMISSIE OVER 1942

De achtste vragenlijst der Volkskunde-commissie bevat een aantal vragen over het wezen, dat naar de volksvoorstelling in de maan zit, volksgebruiken en volksgeloof met betrekking tot den tijd tusschen 24 December en 6 Januari, de viering van den geboorte- of den naamdag en de in Nederland gebruikelijke volksdansen. Hoewel met de voorbereiding van het drukken vroegtijdig werd begonnen, bleek het niet mogelijk om deze lijst nog vóór Oudejaar aan de medewerkers toe te sturen, zoodat de verzending pas begin Januari plaats vond. Deze vertraging is overigens slechts één van de talrijke gevallen van bemoeilijking der werkzaamheden van het bureau door de tijdsomstandigheden.

Evenals het bureau der Dialecten-commissie ondervond ook dat der Volkskunde-commissie in het afgelopen jaar den invloed van den oorlog op verscheidene gebieden, o.a. door teruggang van het aantal medewerkers, waarvan er velen tijdelijk niet in staat zijn de hun toegezonden lijsten in te vullen. Niettemin werden o.a. door persoonlijk bezoek ook dit jaar weer tal van nieuwe medewerkers gewonnen. Het aantal ingevulde lijsten bedroeg op 31 December 1942: voor lijst 1: 1948, voor lijst 2: 1415, voor lijst 3: 1427, voor lijst 4: 1252, voor lijst 5: 1227, voor lijst 6: 970, voor lijst 7: 854, voor de fungilore-lijst: 818. Het aantal ingevulde lijsten, ook dat der oudste, stijgt dus nog regelmatig en schijnt zijn hoogtepunt nog niet te hebben bereikt.

Dit is niet in de laatste plaats te danken aan de medewerking van den Bond voor Heemkunde, aan wier leden de laatstverschene vragenlijst werd toegezonden met een rondschrjven van het bestuur van den Bond. Minder succes had een oproep tot mede-

werking aan practiseerende artsen. dien de redactie van het Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde bereidwillig in haar orgaan opnam; slechts enkele medici hebben hierop gereageerd. Dit valt te meer te betreuen, omdat juist zij, meer dan onze gewone medewerkers, in staat mogen worden geacht, de vragen over het volksgeloof met betrekking tot zwangerschap en geboorte (van de zevende vragenlijst) te beantwoorden.

Ter voorbereiding van den Volkskunde-atlas werd een grondkaart geteekend, die binnenkort ten behoeve van het bureau in druk zal verschijnen. In de reeks „Hoekstenen onzer Volkskultuur” verschenen geen nieuwe deelen; een bloemlezing van Nederlandsche sprookjes, bijeengezocht door den heer J. R. W. Sinninghe en ingeleid door den voorzitter onzer commissie, is echter ter perse en zal zeer binnenkort het licht zien. Aan deze bloemlezing is een typencatalogus der Nederlandsche sprookjes, eveneens van den heer Sinninghe, toegevoegd. Andere deeltjes van deze reeks zijn in voorbereiding.

Het is te betreuen dat het contact met Vlaanderen, dat vóór den oorlog door persoonlijke bezoeken van den secretaris geregeld werd onderhouden, sindsdien alleen langs schriftelijken weg plaats kan vinden. Desondanks konden van het officieel orgaan der commissie, Volkskunde, dat in samenwerking met de Zuidnederlandsche folkloristen wordt uitgegeven, de vier afleveringen van den tweeden jaargang zonder al te groote vertraging verschijnen, terwijl althans voor de naaste toekomst ook de verdere verschijning van dit orgaan verzekerd is.

Op 16 Maart bezocht Prof. Dr. C. G. N. de Vooy het bureau met een groot aantal Utrechtsche studenten, op 16 Juni deed Mejuffrouw Dr. L. Kaiser dit met haar Amsterdamsche leerlingen. De lijsten en verdere verzamelingen van het bureau werden ook in het afgelopen jaar herhaaldelijk door folkloristen geraadpleegd.

De werkzaamheden van het bureau waren ook dit jaar weer van velerlei aard. De heer Sinninghe legde een archief van Nederlandsche sprookjes en sagen aan, waarin alle tot dusver niet in

druk verschenen of in minder toegankelijke uitgaven gepubliceerde sprookjes en sagen bijeen werden gebracht. Behalve den reeds genoemden typencatalogus der Nederlandsche sprookjes stelde hij soortgelijke overzichten van de Nederlandsche sagen en legenden samen. Voorts legde hij een verzameling bezweringsformules aan. Verder werd begonnen aan het excerpereen van in hoofdzaak oudere boeken (reisbeschrijvingen, stads- en dorpskronieken, arcadia's enz.) met het oog op de folkloristische gegevens, die deze bevatten. Aan de ordening van de in vorige jaarverslagen genoemde verzameling-Boekenooogen werd geregeld voortgewerkt, waarbij vooral aandacht werd geschonken aan de kinderspele. De heer M. Zwaagdijk, lid der subcommissie voor het kinderspel, verleende daarbij zijn welwillende medewerking.

De heer G. D. Meijer, die sinds 16 December 1941 vanwege de Commissie tot bestrijding van de werkloosheid te Amsterdam op het bureau werkzaam was, verliet dit alweer op 1 April 1942. Hij heeft zich gedurende dien tijd in hoofdzaak beziggehouden met het repertorium van Nederlandsche volkskunde. In zijn plaats werd de heer E. Wormer aangewezen, die op 20 April in functie trad, maar slechts tot 21 Juli d.a.v. werkzaam bleef. Vanwege dezelfde commissie werd met ingang van 5 Januari 1942 de heer M. A. Rotteveel te werk gesteld, die zich vooral met het in kaart brengen der gegevens heeft beziggehouden. Hij is met ingang van 1943 in dienst van de commissie overgegaan en zal als zoodanig dezelfde werkzaamheden blijven verrichten. Eveneens vanwege de meer-genoemde Commissie tot bestrijding van de werkloosheid werd met ingang van 11 Mei de heer Thijs Mol te werk gesteld, wiens werkzaamheden in hoofdzaak uit het ordenen der verzamelingen en de samenstelling van enkele registers bestonden. Bovendien was van 1 Maart tot 20 Augustus Dr. J. P. Prins als volonair werkzaam, gedurende welken tijd hij vooral de knipselverzameling van het bureau opnieuw heeft geordend en geregistreerd.

Ook in het afgelopen jaar is het boekenbezit van het bureau aanmerkelijk toegenomen, grootendeels door aankoop van nieuwe en oudere werken op het terrein der volkskunde, maar ook nu weer

dank zij de welwillendheid van vele medewerkers en belangstellenden, wier namen men in de bijlage vindt opgesomd.

Vanwege het Departement van Opvoeding, Wetenschap en Kultuurbscherming werd ook over 1942 aan de commissie een subsidie van f 5000.— verleend, waaruit, dank zij het batig saldo van het vorige jaar, alle uitgaven bestreden konden worden.

*Namens de Volkskunde-commissie der
Nederlandsche Akademie van Wetenschappen:*

J. DE VRIES, *voorzitter*

P. J. MEERTENS, *secretaris-penningmeester*

BIJLAGE

Lijst van personen, enz., die in 1942 boeken en handschriften schonken aan het Centraal Bureau voor Nederlandsche Volkskunde.

A. A. van Amerongen, Mevrouw A. van Andel-Brevée, C. de Best, Bibliotheek van de Rijksuniversiteit te Utrecht, Mejuffrouw Hil Bottema, Mejuffrouw J. C. H. Boumans, Mr. F. H. van den Brink, Adri Buter, J. Mart. Duiven, Charles Gombault, J. W. A. Gommers, Mejuffrouw Dr. C. C. van de Graft, W. Grolleman, P. de Gruyter en Zoon N.V., A. Hallema, Ben Horsthuis, A. P. M. Lafeber, Dr. Ernst Laur, K. Lekkerkerker, M. E. Lombaert, B. J. Melcher, Thijs Mol, Ondervakgroep Detailhandel in drogisterij-artikelen, Oudheidkundige kring „Die Goude”, Oudheidkundige kring „De Ghulden Roos”, Piet van Oijen, Dr. J. L. Pauwels, Dr. Wilhelm Peszler, H. J. Prakke, G. H. Rivière, M. A. Rotteveel, Dr. Win. Roukens, Jhr. Mr. A. F. de Savornin Lohman, Secretaris van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Oostelijk Noord-Brabant, H. Serrarens, J. R. W. Sinninghe, Dr. K. Smits, Specerijen-malerij De Körver, Stedelijk Museum te Amsterdam, Mevrouw G. B. J. Van Utenhove-Immink, Vereeniging De Nederlandsche Molen, Pater H. Vermeulen C.S.S.R., Prof. Dr. J. de Vries, A. Wevers Jr., Gemeentebestuur van Zutfen.